

Pataki Ferenc, a szín-művész

„A teremtés mozdulatában, ivében benne rejtőzik a pusztítás. Nem szándékában, hanem óhatatlanul, szándéktalanul, hiszen az alkotás, teremtés szellemmel és anyaggal történik, valamiféle anyaggal és ebben a mozdulatban számtalan felépült, megvalósult egység, szerkezet hullik szét, esik le, törik el, pusztul el, alárendelve a teremtő „isten” jószándékának, céljának.” – írja Pataki Ferenc festőművész A teremtés mozdulata címmel Naplójában (1991 augusztus 11.)

Ugyanezek a mondatok találhatók kiállításának meghívóján. Ha valaki ezt a mottót hívja segítségül, amikor a festményeket végignézi, igencsak bajban lesz. Annál az egyszerű oknál fogva, hogy a képek színek kompozíciója sehogyan sem akar válaszolni a mottóban említett pusztítás-építés ellentétpárra, mert az ellentét pár az mindig: igen-nem, vagy fekete-fehér. Pedig abban is biztosak lehetünk, hogy az akár intimnek is nevezhető naplórészlet alkotói szándéknyilatkozat, ennél fogva őszinte, és

annyira nem igényel bizonygatást, ahogyan a színek sem.

Pataki Ferenc festményein több a szín, mint a forma. Ezt a „durvának tetsző” kijelentést csak akkor fogadhatjuk el, ha azt is elfogadjuk, hogy Pataki Ferenc nem formákban, hanem színekben gondolkodik, színekben beszél el azt, ami számára fontos; az már önkéntelen, hogy minden színfolt valamilyen formára emlékeztet, pontosabban: valamilyen forma mülk el benne. Azok a formák mülnek el, amelyek már (vagy még) elégtelenek elbeszélni azt a világot, amelyben a festő él.

A festő pedig abban a világban él, amiben mi, de nem egészen ugyanabban, hanem egy egészebb-ben, ahol a teremtés jószándékú, mint a szín; de a pusztítás is: szín.

Pataki Ferenc kiállítása november 27-ig tekinthető meg a Decorama Galériában (Hajnóczy u. 4.), hétfőtől péntekig 10-től 17 óráig, illetve szombaton 9-től 12 óráig.

Podmaniczky Szilárd

■ A várostól nem messze kolóniákban élnek a pueblo indiánok. Az elszórt településeken lakó kétezer rézbőrű életét közös, választott polgári testület irányítja, élén a seriffel. A hat taghoz a törzs további hat férfit delegál, hármát-hármát a születéstől kijelölt téli és nyári pártból. A seriff és a törzsfőnök csak vitatott esetekben lép a színre, egyébként békében éli életét a rezervátum. Minden családban foglalkoznak kerámiák készítésével, sőt még a korábban ellenséges navajo indiánok ezüst ékszereit is árulják. Komoly bevételt jelent a turisztika, hiszen aki közelről akarja látni az 1600 méter magas sziklafalba vésett barlanglakásokat, annak öt dollárt kell fizetnie.

Gloria Naranjo, a rezervátum turisztikai irodájának vezetője elmondta, hogy nyaranta szabályosan megszállják a látogatók a tájat, ami nem csoda, hiszen lélegzetelállítóan gyönyörű a hatalmas, sík táblából fölszökő vulkanikus hegynyulatok látványa. Gloria egyébiránt korábban az itteni indián iskolában tanított, s az angolt a főiskolán egy magyartól tanulta.

Előkerült egy doboz szegedi paprika is, igaz ez már Nancy és Bill Dubey házában, ahová vacsorára voltunk hivatalosak. Az amerikaiak nyitottságára jellemző módon rendkívüli

FÖLPRÓBÁLTAM AMERIKÁT

II. Törzsében él a nemzet

érdeklődéssel kérdeztek ki a magyarországi helyzetről, s itt – két csirkecomb között – végre megismerkedhettem a baseball játékszabályaival, mivel Bill játékos és sportvezető is volt. Jellemző egyébként, hogy a Dubey házaspár, nagyon sok társukhoz hasonlóan, a nyugdíjba vonulás után a munkahelytől távol keresett magának otthont.

Hogy a városi programról is ejtsék szót: errefelé szokásos módon egy önkéntes kísért végig a városban. Nagy bánatára már csaknem mindenben megelőztem, sőt amikor egy új bárba hívtam föl a figyelmét – ahol előző este Led Zeppelint hallgattam –, nem tudta eldönteni, hogy hírszerzőnek vagy csak újságírónak gondoljon.

Mindenesetre megcsodáltuk a főtéren álló obeliszket is, amelynek története akár magyar is lehetne, ha nem épp az indiánokról szólna. Először is emléket akartak állítani azoknak a férfiaknak, akik a múlt

század hatvanas éveiben estek el a csatákban, ám azonnal tiltakozásukat jelentették be a nők. Azután a szöveg már így nézett ki: „Álljon itt ez az emlékmű mindazon amerikaiak tiszteletére, akik a rézbőrű indiánokkal vívott harcokban elesetek.” Később még kétszer kellett vénsni a márványon, mert hol a nem amerikaiak, hol a rézbőrűek protestáltak. Így ma az olvasható, hogy „Álljon itt ez az emlékmű mindazon hősök tiszteletére, akik az indián korszak harcaiban estek el.”

Nem messze a tértől, a városháza tanácstermében Richardson kongresszusi képviselő tartott közmeghallgatást az észak-amerikai szabadkereskedelmi egyezmény törvénytervezetével kapcsolatban.

A képviselőre várva egy úr az első sorból egy vaskos kötetet lobogtatott meg, s nem volt rest szapulni sem a tervezetet. Erre egymás után pattantak föl az emberek, mint a brit vagy az amerikai parlamentben, s harsányan védelmükbe vették ezt a gondolatot, amelynek jegyében Mexikó, Kanada és az Egyesült Államok új gazdasági és politikai konstrukciót alkotna. Ez többek között kihatna a mexikói árszínvonalra, de a gazdagabb részek foglalkoztatási helyzetére is. Az olcsó mexikói élelmiszernek követnie kellene az északi árfekvést, amitől aztán árspirál indulna el, inflációval és társadalmi elégedetlenséggel, ugyanakkor üzemek települnek délre, hogy technológiát és munkát adjanak az olcsó munkaerőpiacnak, ám ez különösen az USA déli részén növelné a munkanélküliséget. Az északi területet, bányát szerezne délen, ezek meg munkát kapnának vagy munkakönyvet.

Mondhatni: nincsen új a nap alatt. Hiszen ezt a leckét mi már kívülről fűjük.

(Folytatjuk.)

Dlusztus Imre

ITT VÁN AMERIKA

REPULÓJEGYEK, SZÁLLODABÉRLET, AUTÓKÖLCSONZÉS, AZ USA EGÉSZ TERÜLETÉN!

MORTON'S Utazási Iroda, Szeged, Petőfi S. sgt. 7. Tel.: 310-088

„Bábként akartak használni” Beszélgetés a távozó Árkosi Árpáddal

sát, így az évad elejétől – a Délmagyarországban korábban megjelent interjúban is – arra törekedtem, hogy a helyzet kompromisszumos jellegét hangsúlyozzam. Közben folyamatosan történtek olyan dolgok, amelyekről nem tájékoztathattam a sajtót. A véleményem eddig tudtam csak véka alá rejteni, de mostanra kiderült, hogy nem működik a dolog, s ezért 60 napos határidővel felmondtam. Így folyamatosan át tudtam volna adni az ügyeket. Kormos Tibor azonban már a felmondásomat követő napon a megkérdésem nélkül kiadott két szereposztást, s ezzel megszegte a megbízási szerződésben foglaltakat, amely szerint ebben a kérdésben – amíg a színházban művészeti tanácsadó vagyok – konzultálnia kell velem. Erre én pénteken önként,

azonnali hatállyal felmondtam.

A színészek többsége tudta, hogyan hadakozom, hogyan kínlódom ebben az évadban is, mert a saját bőrükön kellett tapasztalniuk a bizonytalanságot. Azt is tudták, hogy többször felszólítottam az igazgatót, hogy a nehéz gazdasági helyzetről tájékoztasson bennünket, művészeti vezetőket. Az évad elejétől egyetlen igazgatósági értekezlet sem volt, rendkívüli társulati ülést sem hívott össze, pedig – véleményem szerint – rendkívüli helyzet alakult ki, s ilyen esetben a működési szabályzat szerint össze kell hívni a társulatot, s a felelős vezetőnek tájékoztatást kell adnia. Én például csak két hét múlva a klubban tudtam meg, hogy lemondott a színház gazdasági igazgatója. Akkor, amikor vásárlásokat állítanak le, s ezért veszélybe kerül a bemutató, olyan hírzárlat volt, hogy

(Fotó: Nagy László)

Árkosi Árpád, a Szegedi Nemzeti Színház prózai tagozatának művészeti vezetője pénteken másodszor is felmondott. Először 60 napos felmondási idővel tette, másodszor azonnali hatállyal. A szintén távozó Bérczes László dramaturggal részletes írásos elemzést készítenek a szegedi teátrum elmúlt másfél évről. Árkosi Árpád – akit a lemondása konkrét okairól kérdeztünk – a színházon túlmutató kérdésekről is beszél.

foglalmunk sem volt, mi fog másnap történni.

Ilyen körülmények között kellett a Szentivánéji álmot megcsinálnom. Az eredetileg tervezett bemutató napján szóltak, hogy a díszlet egyik fontos elemét nem vásárolják meg, azonnal értékeljem át a rendezői koncepciómat. Ezek után hivatalosan kértem, mondják el, átléptem-e a költségvetést. Mert ha igen, akkor számonkérem a tervezőimet, mert valóban nem lehet felelőtlenül tervezni. Erre a kérdésemre máig nem kaptam választ. Nem tudom azt sem, hogy a pályázattal nyert céltámogatással, amit

adások. De bekeményített az igazgatóság, és most egyesek színházon kívül és belül megpróbálják a távozók nyakába varrni a kialakult helyzetet. Holott az a kérdés, hogy azt a válságot, ami tavaly óta húzódik, miért nem oldották meg. A város vezetői is inkább hagyják, hogy a színház saját mocsarába fúljon. Felelős, értelmes vezetőknek mindent – kompromisszumot, pénzt, odafigyelést – meg kellene tenniük. Ebben a városban

bűnös mulasztások történnék,

hagyják, hogy a dolgok mindig botrányra dagadjanak, nem vizsgálják meg, nem kérik számon, hogy mit, miért nem tettek meg. Inkább hagyják, hogy a színházról eltávozzanak emberek.

■ **Mi lehet ennek a hátterében?**

– Azok a progresszív szándékokat képviselő emberek, akik hatalomra kerültek Szegeden, ki akarnak maradni az éles meccsekből. Nem kívántam senkitől, hogy ideszóljon, üzenjen, vagy bármit tegyen, de azt elvártam volna, hogy ami itt történt színházi minőségben, arról felelős emberek eldöntsék, nyilatkozzanak róla, hogy jó felé megy, vagy sem. Nem lehet ezt a kérdést két vezető személyi párviadalára lecsúszítani. Amikor közel 100 ezer forint bért elvontak a prózai tagozattól, akkor az első levelemben azt írtam Kormos Tibornak, hogy ez

a tagozat meggyilkolását jelenti.

Akkor kezdődött el a tagozat szellemi, erkölcsi, anyagi

szétzüllesztése. Megírtam, hogy ezt nem lehet megtenni, mert felelősséggel tartozunk a színház jövőjéért, s nem a kicsinyes magunk pecsenyesütögetését kell végeznünk. Én nem azért jöttem ide, és nem így tettem a dolgomat.

■ **Egyéni érdekek szerint történtek dolgok a színházban?**

– Furcsának találom, hogy Kormos Tibor a Macbeth-re, amit ő kíván megrendezni, s ami nem szerepelt az eredeti műsortervemben, a nyáron szponzorokat szerzett. Ugyanakkor se műsorfüzetekre, se plakátokra nincs pénz. Nem járult hozzá, hogy Galgóczy Judit ebben az évadban új prózai bemutatót rendezzen, mint ahogy ahhoz sem, hogy a színház ösztöndíjasának, Németh Gábornak a darabját bemutassuk, holott szerepelt a tervekben. Tavaly, amikor a színház működési szabályzatát a tagozatvezetők közreműködése nélkül elkészítette, akkor belevette, hogy a színdirektor rendezhet is. Ez példátlan a magyar színházi gyakorlatban. Sorozatban nyeltem le ilyen, és ehhez hasonló dolgokat, pedig az első alkalommal a sajtóorgánumokhoz fordulhattam volna nyilvánosságot kérve.

■ **Most pedig azt mondhatják önről, hogy a nehéz helyzetben lelép és kipakol.**

– Pont a nehéz helyzetben gondoltam azt, hogy a társulat majd felmutatja az ereinyeit. Csak ehhez be kellett volna avatni a színház dolgaiba az embereket. Amikor megkérdezték tőlem, hogy miért megyek el, azt mondtam nekik, hogy nem tudok már a szemükbe nézni, mert nem tudok a kérdéseikre válaszolni. Nem kapok ugyanis felülről egyértelmű válaszokat. Tiszteességtelenné lett volna számukra, olyan helyzetet vállalnom, amelyben engem bábként akartak használni.

Hollósi Zsolt

Az Árkosi Árpád által elmondottakkal kapcsolatban az érintettek véleményére későbbi lapszámainkban visszatérünk.

az utolsó csepp a pohárban,

ezt a helyzetet nem tudtam tovább vállalni. A társulat szakmai érdekében tettem, amit tettem, s nem személyes sértettségből.

■ **Számomra úgy tűnik, hogy a társulat nagyobbik része (és talán a közönség is) másként látja ezt, úgy érzik, hogy csúnyán cserbenhagyta őket.**

– Azért érezhetik így, mert a szerződésemben szerepelt, hogy segítenem kell a színház pozitív arculatának a kialakítá-